

สนามการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์: ครอบครัวและเด็ก Fields of Social Work Practice: With Children and Families

พระมหาชาติชาย ชาญวชิโร
PhramahaChatchai Phannawajiro
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya
E – mail : nionirup@gmail.com

Received: 2019-05-16; Revised: 2019-07-25; Accepted: 2019-07-25

บทคัดย่อ

ครอบครัวและเด็กในรูปแบบและตัวแปรทั้งหมดคือหน่วยพื้นฐานของสังคม ครอบครัวเลี้ยงดูและอบรมเด็ก ให้การสนับสนุนขั้นพื้นฐานและอัตลักษณ์ผ่านห่วงใย ประสพการณ์ชีวิตแก่เด็ก และการวางอนาคตที่ดีไว้ให้แก่สมาชิกของครอบครัว ด้วยเหตุผลเหล่านี้สังคมจึงคาดหวังกับครอบครัวและต้องให้ทรัพยากรที่ต้องการเพื่อรักษาไว้ซึ่งบูรณภาพของครอบครัวและภาวะการกินดีอยู่ดี เมื่อมองผ่านระบบสวัสดิการเด็ก สังคมจึงต้องแสดงให้เห็นภาระผูกพันนี้โดยสนับสนุนการปกป้องและการบริการแทรกแซงโดยเน้นที่การลดหลักฐานที่แสดงถึงความล้มเหลวของครอบครัวและการเพิ่มความมั่นคงของครอบครัว วิชาชีพสังคมสงเคราะห์ตระหนักถึงความเป็นศูนย์กลางของหน่วยครอบครัว ต้องทำงานโดยเน้นกาพิทักษ์รักษาและการสร้างความเข้มแข็งแก่ครอบครัว น้อมนำมาปฏิบัติซึ่งปรัชญาในการเสริมสร้างพลังอำนาจ นักสังคมสงเคราะห์ต้องตระหนักถึงสมรรถนะและความสามารถในการเปลี่ยนแปลงของครอบครัวและเด็ก แต่ครอบครัวทั้งหลายไม่สามารถให้สิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวมาได้ถ้าปราศจากการเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ สังคมสงเคราะห์บนฐานของการเสริมพลังอำนาจจะต้องมาทบทวนใหม่ถึงประเด็นปัญหาสังคมที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัว - ความยากจน การแปลกแยกทางสังคม การไร้บ้านอาศัย ภาวะการว่างงาน และการเข้าถึงสิทธิการดูแลสุขภาพ และอื่น ๆ อีกมากมาย

คำสำคัญ: ครอบครัวและเด็ก, ระบบสวัสดิการเด็ก, สนามของการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์

Abstract

Family, in all of its forms and variations, is the foundational unit of society. The family rears and socializes children, provides a base of support and identity throughout the life span, and shapes future generations. For these reasons, society must be committed to the family and must provide the resources required for maintaining the family's integrity and well-being. Through the child welfare system, society demonstrates this commitment by supporting prevention and intervention services directed at decreasing the evidence of family breakdown and increasing family stability. The social work profession, recognizing the centrality of the family unit, works toward the preservation and strengthening of families. To embrace a philosophy of empowerment, social workers must recognize families' competency and capacity for change. But families cannot provide for their members without access to resources. Empowerment-based social work redresses social issues affecting families—poverty, discrimination, homelessness, unemployment, and access to health care, among others.

Keywords: Children and Families, the Child Welfare System, Fields of Social Work Practice

บทนำ

วิชาชีพสังคมสงเคราะห์อาศัยสมรรถนะบางอย่างเพื่อเข้าถึงการทำงานในหลากหลายพื้นที่การปฏิบัติงาน นักสังคมสงเคราะห์ส่วนมากถูกดึงดูดเข้าสู่พื้นที่การปฏิบัติงานตามความสนใจและประสบการณ์ชีวิตของพวกเขาและปัจจัยด้านประชากรที่เป็นผู้ใช้บริการในพื้นที่ แล้วคุณล่ะถูกดึงดูดเข้าสู่พื้นที่การปฏิบัติงานจากปัจจัยอะไร? แผนภาพที่ 1 จะบอกถึงความหลากหลายของพื้นที่การปฏิบัติงานทางสังคมสงเคราะห์ในปัจจุบัน

เสียงจากสนามเหล่านี้ (Voices from the field) จะให้มุมมองเกี่ยวกับพื้นที่การปฏิบัติงาน การฝึกฝน และการศึกษาที่จำเป็นในพื้นที่เฉพาะ รางวัลและข้อท้าทายของสมรรถภาพ มุมมองเกี่ยวกับอนาคตของแต่ละพื้นที่การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์

จำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์การทำงานของนักสังคมสงเคราะห์ทั้งสิ้น ด้วยเหตุที่การแทรกแซงการทำงานสังคมสงเคราะห์ถูกสร้างขึ้นบนฐานคิด “การเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผน” (Planned change) - เป็นรูปแบบที่ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ กล่าวคือ การสร้างสัมพันธภาพ การประเมินปัญหาและความต้องการในระบบผู้ใช้บริการเพื่อสร้างความเข้มแข็งและป้องกันปัญหาต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง การวางแผนและการปฏิบัติการด้วยกลยุทธ์การแทรกแซง สุดท้ายจะมีการส่งต่อหรือสิ้นสุดการดำเนินการและการประเมินผลต่อไป ในบทความนี้จะใช้ตัวอย่าง รูปแบบ และการปฏิบัติงานกับครอบครัวและเด็กที่เป็นหมุดหมายสำคัญอย่างหนึ่งของการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ยุคปัจจุบัน

ครอบครัวและเด็กในฐานะระบบผู้ใช้บริการที่ประกอบด้วยบุคคลหลากหลาย

มีหลายแนวคิดที่พยายามศึกษาทำความเข้าใจในระบบครอบครัวในปัจจุบัน เนื่องจากครอบครัวในปัจจุบันแตกต่างจากอดีตเป็นอย่างมาก ในอดีตครอบครัวจะประกอบด้วยพ่อแม่และลูก หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกันทางสายเลือด การแต่งงานหรือการรับเลี้ยงบุตรบุญธรรม (Brenda & Karla, 2005) ปัจจุบันครอบครัวมีความซับซ้อนไม่ใช่แค่พ่อแม่ลูก แต่เป็นคนที่ประกอบด้วยความรับผิดชอบร่วมกัน - อาจจะมีสองคนหรือมากกว่าก็ได้ - เกี่ยวเนื่องกับสมาชิกของครอบครัว ดังนั้น ครอบครัวอาจจะเป็นใครก็ได้ที่มีความรักความห่วงใยกัน ไปมาหาสู่กันเป็นประจำ โดยนัยนี้ครอบครัวสมัยใหม่ยึดอารมณ์ความรู้สึกเป็นเกณฑ์ เพื่อศึกษาถึงความเปลี่ยนแปลงในรูปแบบของครอบครัว หน้าที่ บทบาท และวงจรชีวิตครอบครัวที่จะช่วยให้เราเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับประเด็นปัญหาต่าง ๆ ของครอบครัวและเด็กในปัจจุบัน

การเปลี่ยนแปลงในรูปแบบของครอบครัวและเด็กในปัจจุบัน

ปัจจุบันครอบครัวส่วนมากจะประกอบด้วยความหลากหลายมีทั้งครอบครัวเดี่ยว ครอบครัวผสมผสานดังรายละเอียดต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1: สนามและพื้นที่ของการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์

สนามของการปฏิบัติงาน (Field of practice)	พื้นที่การปฏิบัติงาน (Settings)
การบริการสุขภาพจิต	ศูนย์การบริการสุขภาพจิตชุมชน หน่วยงานด้านจิตเวชผู้ป่วยใน โปรแกรมบรรเทาสาธารณภัย โปรแกรมช่วยเหลือลูกจ้าง การปฏิบัติงาน

<p>สังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์</p>	<p>ส่วนบุคคล โปรแกรมฟื้นฟูและโรงพยาบาล หน่วยงานด้านที่อยู่อาศัย</p> <p>โปรแกรมการฟื้นฟูและโรงพยาบาล โปรแกรม การดูแลสุขภาพชุมชน โปรแกรมการศึกษา สุขภาพชุมชน</p>
<p>สังคมสงเคราะห์ด้านผู้สูงอายุ</p>	<p>โปรแกรมการบริการชุมชน โปรแกรมการฟื้นฟู และโรงพยาบาล หน่วยงานด้านที่อยู่อาศัย</p> <p>โปรแกรมการดูแลผู้สูงอายุรายวัน</p>
<p>การพึ่งพาและการบำบัดผู้ป่วยติดยาเสพติดด้วยสารเคมี</p>	<p>โปรแกรมการบำบัดชุมชน โปรแกรมการบำบัด โรงพยาบาล โปรแกรมการศึกษาและการ ป้องกัน</p>
<p>การบริการสวัสดิการเด็ก</p>	<p>หน่วยงานการบริการครอบครัว โปรแกรมเด็ก บุญธรรม โรงเรียนปฐมและมัธยม หน่วยงาน สวัสดิการเด็กสาธารณะ</p>
<p>สังคมสงเคราะห์โรงเรียน</p>	<p>โรงเรียนปฐมและมัธยม โปรแกรมโรงเรียน ทางเลือก</p>
<p>สังคมสงเคราะห์นานาชาติ</p>	<p>โปรแกรมการอพยพและการลี้ภัย สหรัฐอเมริกา โปรแกรมการอพยพและการลี้ ภัยที่ไม่ใช่สหรัฐอเมริกา โปรแกรมการบรรเทา สาธารณภัย โปรแกรมนานาชาติของ สหรัฐอเมริกา องค์การพิทักษ์สิทธิ</p>
<p>ความรุนแรงในที่อยู่อาศัยและครอบครัว</p>	<p>โปรแกรมการให้ที่พักพิง โรงพยาบาล โปรแกรมระบบทางกฎหมาย โปรแกรม สุขภาพจิตชุมชน</p>

กระบวนการยุติธรรม	พื้นที่พิทักษ์ความถูกต้อง โปรแกรมระบบทางกฎหมาย
การเข้าแทรกแซงภาวะวิกฤต	โปรแกรมบรรเทาสาธารณภัย โปรแกรมช่วยเหลือเหยื่อ
สังคมสงเคราะห์ชนบท	โปรแกรมการบริการชุมชน โปรแกรมการฟื้นฟูและโรงพยาบาล
สังคมสงเคราะห์การทหาร	โปรแกรมสุขภาพจิตและการบริการครอบครัวของทหาร โปรแกรมช่วยเหลือทหารปลดเกษียณ
การพัฒนาชุมชน	องค์การสาธารณะและองค์การไม่แสวงหาผลกำไร
การจัดองค์กรชุมชน	โปรแกรมฐานชุมชน
การพิทักษ์สิทธิ	โปรแกรมฐานชุมชน
การวิเคราะห์และการพัฒนานโยบาย	โปรแกรมองค์การสาธารณะและองค์การไม่แสวงหาผลกำไร

ที่มา: ตัดแปลงจาก Marla Berg-Weger (2016)

ครอบครัวเกย์และเลสเบียน และครอบครัวที่อยู่ด้วยกันหลายรุ่นคน ดังนั้น นักสังคมสงเคราะห์เมื่อจะทำงานกับครอบครัวและเด็กจะต้องพบกับความยากลำบากนานาประการ เนื่องจากพวกเขาขาดความตระหนักในตนเองอีกทั้งยังแก้ไขปัญหาและข้อกังวลของตนเองไม่ได้ นักสังคมสงเคราะห์อาจจะต้องสรุปประเมินการทำหน้าที่ของครอบครัวบนฐานของประสบการณ์ส่วนบุคคลด้วยการเสริมพลังอำนาจแก่พวกเขาให้มากที่สุด (Louise & Stephen, 2007)

หน้าที่ของครอบครัว

Brenda & Karla (2005) มองว่า แม้ว่าครอบครัวเดี่ยว-ผสมผสาน ครอบครัวเกย์ และเลสเบี้ยน หรือครอบครัวที่อยู่ด้วยกันหลายรุ่นคน จะแตกต่างจากครอบครัวขยายตามประเพณีเก่าก่อน แต่ทว่าพวกเขา ก็มีทางเลือกที่หลากหลายที่จะพบกับข้อท้าทายทางบทบาทและความคาดหวังของครอบครัว ขณะที่รูปแบบของครอบครัวทั่ว ๆ ไปกำลังเปลี่ยนแปลงไป หน้าที่และบทบาทของพวกเขาก็ยังคงเป็นไปตามเดิม ถึงแม้ว่าระบบการพัฒนาทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม จะเปลี่ยนแปลงไปจากเกษตรกรรมไปสู่อุตสาหกรรม หน้าที่ของครอบครัวทุกประเภทก็ยังคงเดิมไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ทั้งการดูแลสุขภาพ การศึกษา การทำงาน และการดูแลเด็ก ๆ

บทบาทของครอบครัว

สมาชิกของครอบครัวทุกคนจะต้องเติมเต็มบทบาทของกันและกันเพื่อสนับสนุนการทำหน้าที่ของครอบครัวให้สมบูรณ์ บทบาทของสมาชิกครอบครัว หมายถึง รูปแบบพฤติกรรมที่จำเป็นต่อการเติมเต็มต่อการกระทำระหว่างกันด้วยการแบ่งปันภาระหน้าที่ของแต่ละบุคคลและแต่ละวัฒนธรรมของสังคมแต่ละแห่ง หรือลักษณะพิเศษบางอย่างของครอบครัวและวงจรชีวิตของครอบครัวนั่นเอง ในกรณีของเด็กจะเล่นบทบาทตามระเบียบแบบแผนของพวกเขา เด็กจะถูกคาดหวังให้ศึกษาเรียนรู้ทัศนคติและค่านิยมต่าง ๆ เพื่อพัฒนารูปแบบพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของสังคม และเป็นไปตามความคาดหวังของพ่อแม่และสมาชิกของครอบครัว แต่การทำหน้าที่ตามบทบาทของครอบครัวและสมาชิกจะสมบูรณ์แบบใด จะต้องศึกษาเรียนรู้สาเหตุที่ทำให้บทบาทบกพร่องด้วยเช่นกัน ดังนั้น Kadushin & Martin (1988) จึงเสนอว่าจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับประเภทของปัญหา 8 ประการ ที่สามารถหนุนให้ความต้องการต่อสวัสดิการเด็กสมบูรณ์ได้ ดังนี้

1. การไม่มีใครเป็นเจ้าของบทบาทพ่อแม่
2. การไร้ความสามารถในบทบาทพ่อแม่
3. การปฏิเสธบทบาท
4. ความขัดแย้งภายในบทบาท
5. ความขัดแย้งระหว่างบทบาท
6. ปัญหาการเปลี่ยนผ่านบทบาท
7. การไร้ความสามารถหรือภาวะพิการของเด็ก
8. ภาวะขาดแคลนทรัพยากรในชุมชน

อย่างไรก็ตาม ถ้าหากจะศึกษาครอบครัวและเด็ก เราอาจจะศึกษาผ่านทางมุมมองแนวคิด 4 หลักการ (Louise & Stephen, 2007) คือ

1. ประวัติครอบครัวและเด็ก
2. สัมพันธภาพของหน่วยครอบครัวทั้งหมด
3. ความรับผิดชอบของสมาชิกในครอบครัว
4. การหลีกเลี่ยงการตำหนิและโยนความผิด

การทำงานสังคมสงเคราะห์กับครอบครัวและเด็ก

การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์กับครอบครัวและเด็กมีหลากหลายพื้นที่ เช่น การเน้นประเด็นการปฏิบัติงานไปที่สวัสดิการเด็ก (Child welfare) หรือบางทีก็อาจจะเป็นความมั่นใจที่ว่าเด็กได้รับความปลอดภัยและได้รับการปกป้องจากอันตรายแล้วหรือยัง (NASW CWS, 2004) สวัสดิการเด็กประกอบด้วยบริการปกป้องเด็ก (Child protection services) การดูแลรักษาครอบครัว (Family preservation) การดูแลอุปถัมภ์เด็ก (Foster care) กลุ่มบ้าน (Group homes) การอำนวยความสะดวกด้านที่อยู่อาศัย (Residential facilities) การบริการรับบุตรบุญธรรม (Adoption services) และโปรแกรมการดูแลเครือญาติ (Kinship care programs) สำหรับนักสังคมสงเคราะห์ที่ทำงานเกี่ยวกับด้านนี้อาจจะทำงานเป็นแนวสาธารณะหรือในหน่วยงานสวัสดิการเด็กที่เป็นเอกชนก็ได้

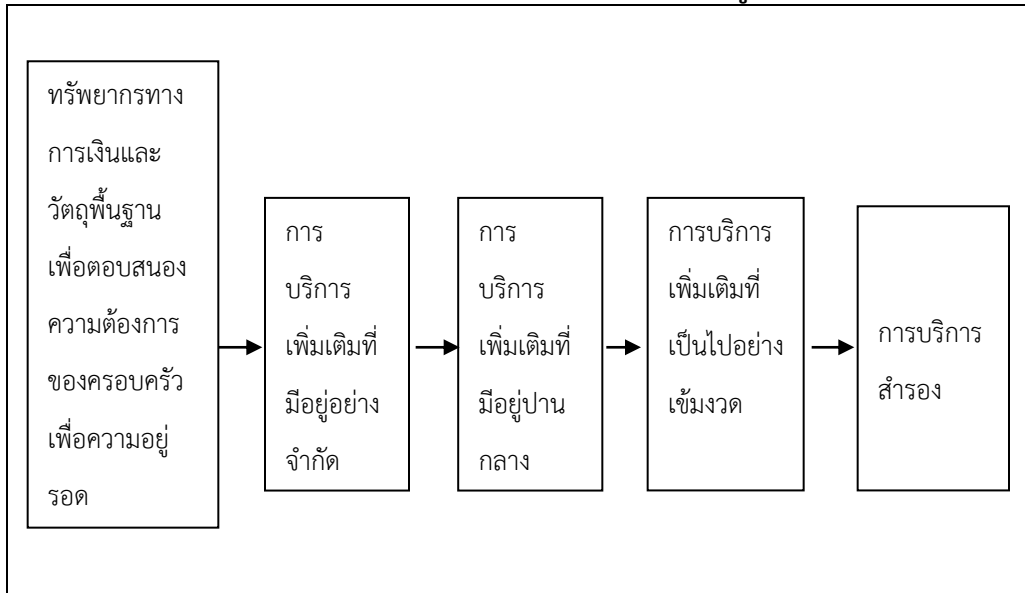
การทำงานกับครอบครัวและเด็กเป็นพื้นที่ที่ใหญ่ที่สุดเป็นอันดับสองรองจากการทำงานสังคมสงเคราะห์ฝ่ายจิต แต่ถ้ารวมทุกพื้นที่ของการทำงานกับครอบครัวและเด็กจะเป็นพื้นที่ที่ใหญ่ที่สุดเป็นอันดับหนึ่งถึง 44% (สังคมสงเคราะห์ฝ่ายจิต 35% ตัวเลขนี้หมายถึงในสหรัฐอเมริกาเท่านั้น แต่ทั่วโลกก็มีแนวโน้มนี้เหมือนกัน) เนื่องจากการบริการแก่ครอบครัวและเด็กจัดเป็นบริการสาธารณะไม่แสวงหากำไรหรือหากำไรก็ตาม เกือบครึ่งหนึ่งของนักสังคมสงเคราะห์อยู่ในพื้นที่การทำงานเกี่ยวกับครอบครัวและเด็กทั้งที่แสวงหากำไรและไม่แสวงหากำไร (Whitaker & Arrington, 2008)

แรงผลักดันหลักในการทำงานกับครอบครัวและเด็ก

วิธีการหนึ่งที่จะจำแนกการบริการแก่ครอบครัวและเด็กก็คือ การวางพวกเขาไว้ในตำแหน่งที่พวกเขาเป็นอยู่อย่างต่อเนื่อง และเมื่อถึงจุดสิ้นสุดหนึ่งของความต่อเนื่อง

ครอบครัวจะต้องการทรัพยากรทั้งทางการเงินและวัตถุพื้นฐานเพื่อความอยู่รอดเอง แต่บางครั้งครอบครัวอาจต้องการความช่วยเหลือเพิ่มเติมก็ได้ (เช่นการให้ค่าปรึกษา) เพื่อการทำหน้าที่ได้อย่างต่อเนื่องและดำเนินชีวิตต่อไปได้ (Karen, 2003) บางครอบครัวก็ต้องการความช่วยเหลือน้อยมากเพื่อเสริมสร้างการทำหน้าที่และความเจริญก้าวหน้าของพวกเขา

แผนภาพที่ 2: ความต่อเนื่องของความต้องการเพื่อความอยู่รอดของครอบครัว

ที่มา: Karen K. Kirst-Ashman (2003)

แต่กับครอบครัวอื่น ๆ นอกจากนี้ อาจจะต้องการการบริการต่าง ๆ และทรัพยากรอย่างครอบคลุมเพื่อทุเลาปัญหาและการทำหน้าที่อย่างเป็นอิสระและมีคุณภาพ สามารถลองกลางในแผนภาพที่ 2 จะสะท้อนให้เห็นถึงความต่อเนื่องของความต้องการที่ไล่เรียงจากน้อยไปหามาก ท้ายสุดตรงจุดสิ้นสุดของความต่อเนื่อง บางครอบครัวอาจไม่สามารถทำหน้าที่ของตนเอง สาเหตุมาจากทรัพยากรและความช่วยเหลือที่พวกเขาได้รับนั่นเอง ในกรณีเหล่านี้เด็กจะต้องถูกย้ายออกจากบ้านไปและจะได้รับการบริการสำรองแทนต่อไป

ข้อพิงตระหนักในการปฏิบัติเชิงนโยบายต่อครอบครัวและเด็ก

หนึ่งในปัญหาที่น่าหนักใจที่สุดที่เป็นข้อท้าทายต่อนักสังคมสงเคราะห์ที่เข้าไปแทรกแซงครอบครัวและเด็กก็คือ การกระทำรุนแรงและการทอดทิ้งเด็ก (Child abuse and neglect) เนื่องจากการกระทำรุนแรงและการทอดทิ้งเด็กคือปัญหาสังคม การกระทำรุนแรงต่อเด็กเกิดขึ้นเมื่อเด็กถูกทำให้เป็นเหยื่อทั้งทางกายและทางอารมณ์ ซึ่งอาจจะมีการกระทำรุนแรงทางเพศด้วย ส่วนการทอดทิ้งเด็กดำรงอยู่ได้เนื่องจากผู้ให้การดูแลเด็กไม่ได้สนใจเลยว่าเด็กจะได้รับการตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ หรือไม่ เช่น อารมณ์ ร่างกาย โภชนาการ การศึกษา หรือที่อยู่อาศัย การศึกษาสาธารณะ และการให้ความสนใจต่อสื่อได้ย้าเตือนอยู่ตลอดว่า การกระทำรุนแรงและการทอดทิ้งเด็กและกระบวนการรายงานผลที่เกิดขึ้นเพิ่มขึ้นอยู่ทุกวัน (Marla Berg-Weger, 2016)

ในปี 2012 (พ.ศ. 2555) ในกรณีของสหรัฐอเมริกา มีเด็กที่ถูกกระทำรุนแรงและถูกทอดทิ้งตามรายงานมีประมาณ 3.4 ล้านคน มีรายงานที่ได้รับการยืนยันแล้วประมาณ 686,000 คน และสามในสี่ (78.3%) ของกรณีที่ได้รับการยืนยันอยู่ในกรณีถูกทอดทิ้ง เด็กที่ได้รับผลกระทบเมื่อแบ่งตามเพศสภาพแล้วจะเป็นเด็กผู้หญิงเป็นส่วนใหญ่และมีอายุน้อยกว่าหนึ่งขวบ และมีแนวโน้มที่จะถูกกระทำรุนแรงและถูกทอดทิ้งเพิ่มขึ้นโดยพ่อแม่และบ่อยครั้งที่ เป็นแม่ของเด็กเอง ขณะที่ตัวเลขเหล่านี้ยังคงแปรปรวนอยู่ การกระทำรุนแรงและการทอดทิ้งเด็ก และการกระทำที่อาจจะทำอันตรายต่อชีวิตเด็กมีการลดลง เนื่องจากการตระหนัก การปฏิบัติและการให้การศึกษาแก่พ่อแม่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นนั่นเอง (DHHS, 2012)

การปฏิบัติผิด การกระทำรุนแรง และการทอดทิ้งเด็กเป็นอย่างไร?

การปฏิบัติผิดต่อเด็กถูกรับรู้ว่าเป็นปัญหาสังคมมาอย่างเนิ่นนานจากหลักฐานที่เราได้ประจักษ์ทั้งด้วยตนเองและปรากฏการณ์ทางสังคมที่เราได้รับรู้ผ่านทางสื่อต่าง ๆ ในทุก ๆ วัน มันจึงปฏิเสธไม่ได้ว่า การปฏิบัติผิด ความรุนแรง และการทอดทิ้งเด็กเป็นภัยทางสังคม ถึงแม้ บางทีอาจจะถูกมองว่าเป็นเรื่องของครอบครัว

การปฏิบัติผิดต่อเด็ก (Child maltreatment) เป็นคำที่ครอบคลุมถึงอีก 4 คำ เป็นอย่างน้อย (Brenda & Karla, 2005) คือ 1) การกระทำรุนแรงต่อร่างกาย (Physical abuse) 2) การกระทำรุนแรงทางเพศ (Sexual abuse) 3) การกระทำรุนแรงทางอารมณ์ (Emotional abuse) และ 4) การทอดทิ้ง (Neglect)

พฤติกรรม 9 ประเภท ที่เป็นตัวอย่างของพ่อแม่ที่ปฏิบัติผิดต่อเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อสภาพจิตใจของเด็ก (อาจจะรวมถึงทางจิตวิทยาและร่างกายด้วย) (Burnett, 1993; Downs et al., 1996) ดังนี้ คือ

1. การกักขังเด็กไว้ในที่แคบ ๆ ด้วยการผูกหรือล็อกพวกเขาไว้เป็นเวลานาน ๆ
2. การชื่นใจและทำให้อับอายในที่สาธารณะชั้นรุนแรง
3. ซินเดอเรลลาซินโดรม คือ การทิ้งเด็กให้เผชิญกับชะตากรรมด้วยตนเอง
4. ความโหดร้ายทางวาจาชั้นรุนแรง ขณะที่เด็กก็ปฏิเสธอย่างกล้าแข็ง แต่ก็ยังบอกพวกเขาว่า พวกเขาไม่มีประโยชน์อะไรหรือทำให้ผู้รับเลี้ยงเด็กเกิดความรังเกียจดูถูกดูแคลนเด็ก
5. การกระตุ้นหรือการใช้กำลังให้เด็กมีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ
6. การคุกคามเด็กโดยการขู่ว่าจะทำร้ายให้ได้รับบาดเจ็บหรือทอดทิ้งไป
7. การปฏิเสธที่จะค้นหาการบำบัดทางจิตวิทยาที่จำเป็น
8. การจำกัดพัฒนาการทางสังคมและอารมณ์ของเด็ก
9. การกีดกันเด็กจากความรักและการสนับสนุนทางอารมณ์

สาเหตุของการปฏิบัติผิดต่อเด็กคืออะไร?

Kolko (2002) ได้ระบุถึงปัญหาสาเหตุของการกระทำผิดต่อเด็กกว่า มาจากความต้องการที่จะทำร้ายเด็กโดยไม่ได้ตั้งใจ ดังต่อไปนี้

1. ความต้องการที่จะเลี้ยงดูและสนับสนุนเด็กเป็นการส่วนตัว
2. ความต้องการที่จะเอาชนะภาวะแปลกแยกและสร้างพันธะทางสังคม
3. ความต้องการที่จะเรียนรู้ทักษะของผู้เป็นพ่อแม่อย่างเหมาะสม
4. ความต้องการที่จะแก้ไขความภาคภูมิใจในตนเอง

สี่ประการนี้ถึงแม้จะมองว่าเป็นไปในทางบวกก็ตาม แต่พ่อแม่ที่ทอดทิ้งเด็กจะปรากฏลักษณะเฉพาะคล้ายกับที่กล่าวมานี้ แม้ว่าความยากจนจะเป็นสาเหตุหลักหรือเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการทอดทิ้งเด็กมากที่สุดก็ตาม ตามแบบฉบับพ่อแม่ที่ทอดทิ้งเด็กจะเป็นผู้ที่แยกตัวออกไปอยู่เป็นเอกเทศจากสังคมหรือชุมชนหรือมีภาระหน้าที่ที่จะต้องทำเป็นประจำทุก ๆ วัน

การจัดการกับความโกรธและความซึมเศร้าเพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อการตอบสนองความต้องการของเด็กจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับพ่อแม่เหล่านี้ (Karen K., 2003)

สัมพันธภาพและเครือญาติจึงเป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของครอบครัว เนื่องจากความเข้มแข็งของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลและการสนับสนุนทางสังคมจะช่วยยับยั้งความรุนแรงต่าง ๆ ต่อเด็ก ความบกพร่องของการสนับสนุนทางสังคมจะเป็นการเพิ่มความเครียดและภาวะแปลกแยกของพ่อแม่ เนื่องจากปัจจัยสองตัวนี้จะไปเพิ่มการกระทำผิดต่อเด็กของพ่อแม่ นั่นเอง อนึ่งความขัดแย้งเกี่ยวกับความคาดหวังในบทบาทที่กำลังเปลี่ยนไป และความขัดแย้งในบางสิ่งบางอย่างเป็นการเฉพาะดูเหมือนจะเป็นตัวเร่งความรุนแรงต่อเด็กให้เพิ่มขึ้น ความเครียด การตกงาน ปัญหาทางปัจจัย 4 การแปลกแยกทางสังคม และประวัติครอบครัวเกี่ยวกับความรุนแรงอาจจะมีส่วนเกี่ยวข้องไม่น้อยเหมือนกัน (Brenda & Karla, 2005)

นี่คืออิทธิพลของการกระทำผิดต่อเด็กในระดับจุลภาค แต่ถ้ามองไปที่ระดับมหภาค เราจะเห็นว่าปัจจัยทางสังคม เช่น คุณลักษณะของชุมชนและเพื่อนบ้าน ตำรวจ ระบบกระบวนการยุติธรรม หน่วยงานในการนำส่งบริการทางสังคม และสถานที่ทำงาน ทั้งหมดล้วนมีผลกระทบต่อครอบครัวและเด็กทั้งสิ้น ข้อค้นพบจากงานวิจัยบอกว่า ความเครียดจากการไม่มีงานทำเป็นปัจจัยหลักในการทำร้ายเด็กของพ่อแม่ยิ่งกว่าปัจจัยอื่น ๆ ทั้งหมด รวมถึงชุมชนที่เพิกเฉยต่อการกระทำรุนแรงต่อเด็กโดยการไม่สนองตอบต่อปัญหาที่กำลังเกิดขึ้น ปัจจัยต่าง ๆ เช่น สังคมที่ดี ความรุนแรงในระดับที่สูงประกอบด้วยความรุนแรงในครอบครัว ก็มีโอกาสในการสนับสนุนการกระทำผิดต่อเด็กเช่นกัน ความยากจน ตามมาด้วยแอลกอฮอล์และยาเสพติดก็เป็นปัญหาต่อสวัสดิการเด็กเช่นเดียวกัน ยิ่งไปกว่านั้นตามประวัติศาสตร์อเมริกัน (รวมถึงที่อื่นด้วย) มีค่านิยมบางอย่างว่า พ่อแม่มีสิทธิโดยชอบธรรมที่จะสั่งสอนเด็กในปกครองของตน ตามที่เห็นสมควร โดยเฉพาะในบ้านที่เป็นพื้นที่ส่วนบุคคล (Vonda, 1990)

การบริการปกป้องเด็กและบทบาทของงานสังคมสงเคราะห์

เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า สวัสดิการเด็กประกอบด้วยบริการต่าง ๆ หลากหลายลักษณะที่เกี่ยวกับการกินที่อยู่ของเด็ก ได้แก่ การพิทักษ์และการส่งเสริมสุขภาพและการพัฒนาเชิงจิตวิทยา-สังคมของเด็ก การเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว และการจัดการกับเงื่อนไขทางสังคมที่ร้ายแรงเพื่อการแทรกแซงในเรื่องการพัฒนาสุขภาพของเด็ก (Liederman, 1995) สังคมสงเคราะห์วิชาชีพมีอิทธิพลเหนือพื้นที่ของระบบการส่งผ่านบริการทางสังคมนี้ ผู้ปฏิบัติงานทางสังคมสงเคราะห์ที่ต้องการทำงานในเรื่องสวัสดิการเด็ก

ต้องมีความรู้เป็นพิเศษเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กตามแบบฉบับและปกติทั่ว ๆ ไป รวมถึงปัจจัยบริบทที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาด้วย หรือเด็กมีการตอบสนองต่อความทรมานและความเครียด และระบบกฎหมายเกี่ยวกับสวัสดิการเด็กอย่างไร แต่ทว่าสังคมมักจำกัดสิทธิและอำนาจที่ชอบธรรมของพ่อแม่ในสถานการณ์ใด ๆ ก็ตามที่มีการปฏิบัติผิดต่อเด็กเกิดขึ้น การถูกแทรกแซงโดยสังคมเช่นนี้อาจจะเกี่ยวข้องกับการจัดเตรียมทรัพยากรเพื่อการบริการแทรกแซงที่มีครอบครัวเป็นฐาน รวมถึงการจำกัดหรือแม้แต่ขจัดสิทธิของพ่อแม่ในการเลี้ยงดูเด็กโดยอัตโนมัติ ตามแบบฉบับการบริการจะมาคู่กับศาลเด็กและหน่วยบริการปกป้องของหน่วยงานการบริการทางสังคมเป็นปกติ (Brenda & Karla, 2005)

การบริการปกป้องเด็ก (CPS) คือการเข้าแทรกแซงที่มีจุดประสงค์เพื่อปกป้องเด็กจากการกระทำผิดประเภทต่าง ๆ โดยนักสังคมสงเคราะห์ทั้งภาครัฐและเอกชนตามกระบวนการทำงานที่ไม่แตกต่างจากการช่วยเหลือทางสังคมสงเคราะห์ประเภทอื่น ๆ แต่การช่วยเหลือเด็กประเภทนี้จะประกอบด้วย การรับเด็กมาเพื่อการส่งต่อ การเก็บรวบรวมข้อมูล การประเมินข้อมูลและสถานการณ์ การวางแผนเพื่อตั้งเป้าหมาย การเตรียมแผนการปฏิบัติการ การประเมินผลกระทบการปฏิบัติการและการปิดกรณีปัญหา (Kadushin & Martin, 1988)

Winton & Mara (2001) เห็นว่า การประเมินสถานการณ์และแผนปฏิบัติการดังกล่าวถูกพัฒนาขึ้นเพื่อให้ทิศทางสำหรับวิธีการลงมือทำ เป้าหมายการปฏิบัติก็เพื่อเหยื่อของการปฏิบัติผิดที่ประกอบด้วย การเพิ่มความภาคภูมิใจในตนเอง การลดความรู้สึกความหมดหวังและความสิ้นหวังในชีวิต การลดพฤติกรรมก้าวร้าว และการลดพฤติกรรมด้านลบ เช่น การโกหก การพยายามฆ่าตัวตาย การหลบหนี ภาวะสำส่อน และการใช้สารเสพติดและแอลกอฮอล์ กระบวนการเหล่านี้จะสำเร็จได้โดยผ่านการให้คำปรึกษาส่วนบุคคล การบำบัดกลุ่มหรือการบำบัดครอบครัว แน่นนอนมุ่มมองพื้นฐานสำหรับการปฏิบัติกรกับเด็กที่ถูกกระทำรุนแรงทางร่างกายประกอบด้วย การค้นหาความต้องการทางการแพทย์และการดูแลพวกเขาให้ปลอดภัย แต่บางครั้งการออกจากที่ที่อันตรายก็เป็นเรื่องจำเป็นอย่างเร่งด่วน

Cynthia Crosson-Tower (1992) มองว่า เป้าหมายการปฏิบัติการสำหรับพ่อแม่มุ่งเน้นไปที่การทำให้เกิดความเข้มแข็งในเรื่องทักษะการต่อสู้กับปัญหา ทักษะการเป็นพ่อแม่ และเทคนิคการจัดการเด็ก การเข้าแทรกแซงอาจประกอบด้วย การให้คำปรึกษาส่วนบุคคล และการบำบัดครอบครัว นักสังคมสงเคราะห์ส่วนมากเชื่อว่าการบำบัดกลุ่มประกอบด้วยกลุ่ม

ช่วยเหลือตนเอง เช่น กลุ่มพ่อแม่ไม่ประสงค์จะออกนาม จะได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด แม้ว่ากลุ่มลักษณะเช่นนี้กล่าวคือกลุ่มพ่อแม่ที่รู้สึกว่าคุณเองไม่ใช่กลุ่มเดียว แต่สามารถสืบค้นวิธีการที่กลุ่มอื่น ๆ ที่เขามีประสบการณ์กับความเครียดและความสับสนแล้วจัดการมันอย่างไร พวกเขาสามารถแลกเปลี่ยนแนวความคิดต่อสู้กับปัญหาหว่านงกันได้ หรือการแนะนำเทคนิคการจัดการเด็ก การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการพัฒนาทักษะการสื่อสาร

ขณะที่เป้าหมายการปฏิบัติการสำหรับครอบครัวที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับความรุนแรงและการทอดทิ้งเด็กจะมีวิธีการที่แตกต่างออกไปค่อนข้างชัดเจนว่า ขึ้นอยู่กับทรัพยากรและการบริการที่หาได้ ระดับความเสี่ยงที่มีต่อการอยู่ดีกินดีของเด็ก พลวัตของครอบครัว และแรงบันดาลใจของผู้ให้การดูแลเกี่ยวกับความรุนแรงและการทอดทิ้งเด็ก แนวทางการดูแลครอบครัวอย่างเข้มงวดล้วนเกี่ยวข้องกับนักสังคมสงเคราะห์ที่ทุ่มเทเวลาให้แก่การทำงานกับครอบครัวและเด็กและมีเป้าหมายการปฏิบัติการอย่างเฉพาะเจาะจง โดยเน้นไปที่ความเข้มแข็งของครอบครัวและการสอนทักษะที่จำเป็นอื่น ๆ ตามความจำเป็น (Karen K. Kirst, 2003)

โปรแกรมการดูแลสวัสดิการครอบครัวและเด็กในอดีตและปัจจุบัน

การจัดสวัสดิการครอบครัวและเด็กถูกคิดค้นขึ้นในหลาย ๆ รูปแบบและวิธีการ ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการจำเป็นและความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่รัฐหรือเอกชนจะดำเนินการภายใต้งบประมาณที่มีอยู่ได้ ซึ่งในอดีตจนถึงปัจจุบันนักสังคมสงเคราะห์ได้ดำเนินการโปรแกรมการบริการต่าง ๆ มากมาย ซึ่งผู้เขียนจะได้นำเสนอรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

การรับเลี้ยงเด็กรายวัน (Child Day Care)

การดูแลเด็กรายวันคือหน่วยงานหรือโปรแกรมให้คำปรึกษาและดูแลเด็กแทนพ่อแม่หรือผู้ปกครองที่ทำงานนอกบ้านหรือไม่สะดวกที่จะดูแลเด็ก นี่คือเหตุผลสำหรับครอบครัวส่วนใหญ่ที่ผู้ทำงานนอกบ้านจะเป็นผู้หญิงเป็นส่วนใหญ่ ครึ่งหนึ่งของแม่ที่มีเด็กก่อนอายุต่ำกว่าหนึ่งขวบที่ทำงานนอกบ้านจะเลือกใช้บริการนี้ แม้ว่าไม่ใช่ศูนย์การดูแลเด็กทั้งหมดก็ตามที่จ้างนักสังคมสงเคราะห์หรือผู้ปฏิบัติงานทางสังคมสงเคราะห์ แต่นักสังคมสงเคราะห์จะต้องช่วยเหลือพ่อแม่และผู้ปกครองของเด็กให้เรียนรู้วิธีการดูแลเด็กในการบริการต่าง ๆ ที่จำเป็น ศูนย์การดูแลเด็กจะรับดูแลเด็กอายุต่ำกว่าห้าขวบเป็นหลัก และจะดูแลเด็กทั้งภายใน

ศูนย์และนอกศูนย์ใน 3 แนวทางด้วยกัน กล่าวคือ 1) พ่อแม่เด็กจ้างเจ้าหน้าที่เข้าไปดูแลที่บ้าน 2) พ่อแม่เฝ้าเด็กเข้าไปอยู่ในบ้านพักพิง และ 3) การนำเด็กเข้าไปอยู่ในศูนย์เพื่อการดูแลอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งอาจจะมีเด็กจำนวนระหว่าง 15 – 300 คน และศูนย์ที่รับเลี้ยงจะต้องมีใบอนุญาตในการดูแลเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล (Downs et al., 1996)

การศึกษาการใช้ชีวิตครอบครัว (Family Life Education)

การบริการประเภทนี้อยู่ภายใต้ระบบสวัสดิการเด็กอีกรูปแบบหนึ่ง การศึกษาการใช้ชีวิตครอบครัว (FLE) เป็นโปรแกรมบริการเรียนรู้แบบกลุ่มที่มีผู้นำ อาศัยความรู้เฉพาะด้านทักษะการพัฒนา และการทดสอบทัศนคติ มีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงปัญหา และมีการเติบโตเปลี่ยนแปลงในระหว่างเปลี่ยนผ่านชีวิตเป็นระยะ ๆ ซึ่งมีหลากหลายแง่มุมของค่านิยมคือ 1) การศึกษาการใช้ชีวิตครอบครัวเป็นประสบการณ์ของกลุ่ม ปกติบริบทจะเกี่ยวข้องกับนักสังคมสงเคราะห์หรือข้อมูลเชิงวิชาชีพที่เตรียมไว้เพื่อสมาชิกกลุ่ม 6 – 12 คน การพบปะกันประจำสัปดาห์ประมาณหนึ่งชั่วโมงครึ่งถึงสองชั่วโมง และจะพบปะกันประมาณ 1 – 8 สัปดาห์ 2) เป้าหมายของการพบปะกันเนื่องจากมันสามารถจัดการได้ทั้งประเด็นวิกฤตเฉพาะหรือประเด็นพัฒนาการตามปกติ ซึ่งอาจจะเหมาะสมเกือบจะทุก ๆ คน ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับความต้องการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล 4 รายการของการศึกษาการใช้ชีวิตครอบครัว คือ 1) พัฒนาการตามปกติ 2) ภาวะวิกฤต 3) การเติบโตส่วนบุคคล และ 4) กลุ่มเปลี่ยนแปลงชีวิต (Riley, 1995)

การดูแลเพื่อการผ่อนคลาย (Respite Care)

การดูแลประเภทนี้เป็นบริการให้คำปรึกษาแก่เด็กโดยผู้ดูแลเป็นการเฉพาะเพื่อให้พ่อแม่ที่มีภาระหน้าที่ที่ต้องทำได้มีเวลาพักผ่อน ในสาระสำคัญก็คือให้บุคคลได้มีเวลาพักในช่วงเวลาสั้น ๆ ระหว่างที่ผู้ดูแลว่างเว้นจากภาระหน้าที่ที่เครียด ๆ วิธีนี้จะให้โอกาสแก่พ่อแม่มีเวลาออกไปทำภาระพิเศษหรือมีวิธีผ่อนคลายแบบง่าย ๆ บางหน่วยงานใช้อาสาสมัครในการให้บริการเพื่อการผ่อนคลาย แต่อีกหลายหน่วยงานอาจจัดโปรแกรมที่พ่อแม่สามารถทิ้งเด็กไว้ให้ผู้ดูแลแทนภายในเวลาไม่เกินสองถึงสามชั่วโมงก็ได้ (Mather & Lager, 2000)

การดูแลครอบครัวอุปถัมภ์ (Foster Family Care)

การดูแลประเภทนี้คือการบริการดูแลเสริมเพื่ออยู่กับครอบครัวใหม่เป็นการชั่วคราวเมื่อพ่อแม่หรือผู้ปกครองตามกฎหมายไม่สามารถที่จะดูแลได้ ครอบครัวอุปถัมภ์เกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจเรื่องตำแหน่งแห่งที่อย่างจริงจัง เมื่อครอบครัวเดิมอยู่ในภาวะวิกฤตโดยจัดการดูแลเด็กอย่างเพียงพอต่อความต้องการเท่าที่สามารถทำได้ อย่างน้อยที่สุดจะต้องเป็นไปตามหลักการพื้นฐาน 4 ประการ คือ 1) เป็นครอบครัวที่ให้ความสำคัญต่อเด็กและสิ่งแวดล้อม

ภายในบ้านควรที่จะเอื้อทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นไปได้ ดังนั้น การบริการเสริมทั้งหลายควรจะถูกจัดเตรียมไว้เพื่อการดูแลเด็ก หากว่าเด็กต้องถูกโอนย้ายจากบ้านไป ความพยายามทุกอย่างควรจะเป็นไปเพื่อรักษาการติดต่อสื่อสารระหว่างเด็กและพ่อแม่เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับเด็ก 2) เมื่อเด็กต้องย้ายออกจากบ้านครอบครัวอุปถัมภ์ สถานที่ที่จัดเตรียมไว้ควรเป็นที่ที่เอื้อต่อสุขภาพอนามัย การเลี้ยงดู มีสิ่งแวดล้อมที่ดีจนกระทั่งเด็กจะมีบ้านที่อยู่ที่ยั่งยืน 3) เป็นครอบครัวที่มีทัศนคติที่ดีในระบบผู้ให้บริการคือความปลอดภัยของเด็กและมีสิ่งแวดล้อมภายในครอบครัวที่ดี และ 4) พ่อแม่อุปถัมภ์หรือกลุ่มบุคคลผู้ดูแลเด็กในกลุ่มบ้านคือส่วนที่สำคัญของทีมปฏิบัติการที่ทำงานร่วมกันเพื่อเป้าหมายของการนำเด็กกลับไปอยู่กับครอบครัวของเขา (Pecora et al., 2000)

การรับบุตรบุญธรรม (Adoption)

การดูแลเด็กประเภทนี้เป็นวิธีการทางกฎหมายที่นำเอาเด็กเกิดใหม่ไปให้พ่อแม่อื่นเลี้ยงเพื่อเป็นสมาชิกของครอบครัวของตน พ่อแม่บุตรบุญธรรมมีหน้าที่ในการรักษาสีทิวทุกอย่างและมีภาระรับผิดชอบแทนพ่อแม่ผู้ให้กำเนิดหรือผู้ปกครองตามกฎหมายในอดีตที่สละสิทธิทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับเด็ก การรับบุตรบุญธรรมมีอยู่หลายประเภท เช่น 1) การรับบุตรบุญธรรมของผู้ไม่เกี่ยวข้องกันทางสายเลือด 2) การรับบุตรบุญธรรมของหน่วยงาน (พ่อแม่เด็กสละสิทธิเอง) 3) การรับบุตรบุญธรรมอิสระ 4) การรับบุตรบุญธรรมนานาชาติ 5) การรับบุตรบุญธรรมของผู้ที่มีความต้องการเป็นพิเศษ และ 6) การรับบุตรบุญธรรมข้ามเชื้อชาติ (Barth, 1995)

การสังคมสงเคราะห์ในโรงเรียน (Social Work in the School)

การทำงานร่วมกันกับครูร่วมห้องและคณะผู้ให้การสนับสนุน นักสังคมสงเคราะห์ในโรงเรียนให้บริการสนับสนุนแก่ครอบครัวและเด็กในบริบทพื้นที่ของโรงเรียน นักสังคมสงเคราะห์ในโรงเรียนอาจจะถูกว่าจ้างโดยเครือข่ายทางการศึกษาที่ประกอบด้วยสมาชิกของเขตพื้นที่การศึกษา และทำงานร่วมกันภายในเขตพื้นที่เดียวหรือมากกว่านั้น หรืออาจจะถูกว่าจ้างโดยตรงโดยเขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเพื่อทำงานในเขตพื้นที่นั้นหรือหลาย ๆ พื้นที่พร้อมกัน Brenda & Karla (2005) กล่าวถึงสิ่งจำเป็นสำหรับนักสังคมสงเคราะห์ในโรงเรียน (สำหรับกรณีสหรัฐอเมริกา) ว่าแต่ละรัฐจะมีความแตกต่างกัน เนื่องจากบางรัฐต้องการนักสังคมสงเคราะห์ระดับปริญญาตรี แต่บางรัฐอาจจะต้องการนักสังคมสงเคราะห์ระดับปริญญาโทที่ศึกษามาเฉพาะด้านเกี่ยวกับการสังคมสงเคราะห์ในโรงเรียนและผ่านคะแนนทดสอบที่ได้รับการรับรอง นักสังคมสงเคราะห์ในโรงเรียนต้องการความรู้เฉพาะด้านเกี่ยวกับ

- จิตวิทยาการพัฒนา
- จิตวิทยาสังคมแห่งการเรียนรู้

- เทคนิคและการประยุกต์ใช้เพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
- ระบบครอบครัว
- วัฒนธรรมองค์กร การสื่อสาร และการเปลี่ยนแปลง
- นโยบายโรงเรียนท้องถิ่นและรัฐที่เกี่ยวข้อง และระบบกฎหมายกลาง เช่น กฎหมายสิทธิและความเป็นส่วนตัวของการศึกษาครอบครัว กฎหมายการศึกษาสำหรับเด็กพิการ และกฎหมายสำหรับปัจเจกที่ไร้ความสามารถ

การบริการพิเศษแก่เด็กวัยรุ่น (Specialized Services for Adolescents)

เด็กวัยรุ่นในทุกๆ ประเทศล้วนมีความเสี่ยงในชีวิตประจำวันทั้งนั้น ความเสี่ยงเหล่านี้มีผลมาจากประเด็นปัญหาต่างๆ เช่น ความยากจน ความยากลำบากของการเข้าถึงการบริการดูแลสุขภาพ ความรุนแรงและการทอดทิ้งเด็ก ความรุนแรงทางเพศ การตั้งครภในวัยรุ่น การติดยาเสพติดและแอลกอฮอล์ อาชญากรรม ความรุนแรง แก๊งอันตราย และความล้มเหลวทางวิชาการ การศึกษาเมื่อเร็ว ๆ นี้ชี้ว่า วัยรุ่นสูญเสียความหวังสำหรับอนาคต พวกเขาคบเพื่อนที่มีความสนใจร่วมกัน พกปืนเพื่อการป้องกันตัว ความปลอดภัยและสถานภาพ และพวกเขามีความสัมพันธ์กันทางเพศที่ไม่พึงประสงค์ และเสพยาเพื่อผ่อนคลายและบำบัดจากความเบื่อหน่าย แก๊งพวกเขาได้กลายเป็นเสมือนครอบครัวของพวกเขา—มีแค่สิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวมาเท่านั้นที่พวกเขาสนใจและให้สิ่งที่พวกเขาต้องการ (Stephens, 1997)

อย่างไรก็ตาม การบริการที่จัดให้แก่ครอบครัวและเด็กที่กล่าวมายังเป็นแค่ส่วนหนึ่งเท่านั้น หากจะสรุปเป็นภาพรวมทั้งหมดของการบริการแก่ครอบครัวและเด็กอาจจะสรุปได้ตามแผนภาพที่ 3 ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 3: การบริการแก่ครอบครัวและเด็ก

การบริการ	เป้าหมาย	หลักฐานอ้างอิง	ตัวอย่างประกอบ
การบริการดูแลและสร้างความเข้มแข็งแก่ครอบครัว	การสนับสนุนพ่อแม่ในการเติมเต็มบทบาทของตนเอง	ครอบครัวที่ได้สิทธิในการเลี้ยงดูเด็ก	การบริการที่มีบ้านเป็นฐาน: การให้คำปรึกษาครอบครัว การให้การศึกษาแก่พ่อแม่ และการดูแลเพื่อการผ่อนคลาย

การบริการเพื่อปรับเปลี่ยนการทำหน้าที่ของครอบครัว	การเติมเต็มบทบาทของพ่อแม่เพื่อชดเชยสิ่งที่ขาดหายไป	เด็กที่มีสิทธิพัฒนาในสิ่งแวดล้อมของครอบครัวให้มีคุณภาพ	พ่อแม่ผู้ยิ่งใหญ่ การบริการสร้างบ้าน การดูแลรายวัน การบริการปกป้อง และการผดุงรายได้
การบริการที่ให้แก่เด็กที่ไม่มีบ้านให้มีบ้านอย่างถาวรหรือชั่วคราว	การบริการเสริมแก่พ่อแม่เมื่อพวกเขาไม่สามารถเติมเต็มบทบาทของตนเอง	เด็กที่มีสิทธิได้รับการดูแลอย่างเพียงพอและมีสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย	การดูแลครอบครัวอุปถัมภ์ การดูแลกลุ่ม การดูแลที่อยู่อาศัย การดูแลที่พักองค์กรดูแล สวัสดิการ และการวางแผนอย่างถาวร

ที่มา: Kadushin & Martin (1988)

สรุป

การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ที่มีความหลากหลายทั้งเชิงแนวคิดทฤษฎีและพื้นที่ในการทำงานอันเนื่องมาจากระบบการให้บริการ ระบบผู้ใช้บริการและสวัสดิการสังคม ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานของชีวิตมนุษย์ การปฏิบัติงานกับครอบครัวและเด็กเป็นพื้นที่หนึ่งที่มีความสำคัญในการแก้ไขปัญหาความต้องการ โดยเฉพาะเด็กที่อยู่ภายใต้การดูแลของครอบครัวอันเป็นหน่วยพื้นฐานของการดำรงชีวิตในสังคมอย่างปกติสุข ดังนั้น นักสังคมสงเคราะห์ผู้เป็นตัวแทนของระบบการให้บริการการดูแลสุขภาพทั้งทางกายและจิตใจ จึงต้องมีกระบวนการในการทำงานอย่างมืออาชีพ 4 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างสัมพันธภาพกับผู้ให้บริการ 2) การประเมินปัญหาและความต้องการ 3) การนำแผนการเปลี่ยนแปลงไปปฏิบัติ และ 4) การติดตามประเมินผล การปฏิบัติงานที่ถูกต้องตามกระบวนการเหล่านี้สะท้อนออกมาด้วยระบบการดูแลครอบครัวและเด็กหลากหลายประเภทและโปรแกรม เช่น การรับเลี้ยงเด็กรายวัน การให้การศึกษาครอบครัว การดูแลเพื่อการผ่อนคลาย การดูแลครอบครัวอุปถัมภ์ การรับบุตรบุญธรรม การสังคมสงเคราะห์ในโรงเรียน และการบริการพิเศษแก่เด็กวัยรุ่น ซึ่งทั้งหมดอยู่ภายใต้ร่มเงาของระบบสวัสดิการสังคมแก่ครอบครัวและเด็ก

บรรณานุกรม

- Barth, R. P. (1995). **Adoption**. In R. L. Edwards (Ed.), Encyclopedia of social work (19th ed., Vol. 1, pp. 48 – 59). Washington, DC: NASW Press.
- Brenda, DuBois, Karla Krogsrud Miley. (2005). **Social Work: An Empowering Profession (5th ed.)**. Boston: Allyn & Bacon.
- Burnett, B. (1993). **The psychological abuse of latency age children: A survey**. Child abuse and neglect, 17, pp. 441 – 454.
- Cynthia Crosson-Tower. (1992). **Understanding Child Abuse and Neglect (2nd ed.)**. In N. A. Cohen (Ed.), Child welfare: A multicultural focus (pp. 157 – 191). Boston: Allyn & Bacon.
- Downs, S. W., Costin, L. B., & Mcfadden, E. J. (1996). **Child welfare and family services: Policies and Practice (5th ed.)**. White Plains, NY: Longman.
- Kadushin, A., & Martin, J. A. (1988). **Child welfare services (4th ed.)**. New York: Macmillan.
- Karen, K., Kirst-Ashman. (2003). **Introduction to Social Work and Social Welfare: Critical Thinking Perspectives**. Pacific Grove: Brooks/Cole.
- Kolko, D. J. (2002). **Child physical abuse**. In J. E. B. Myers, L. Berliner, J. Briere, C. T. Hendrix, C. Jenny, & T. A. Reid (Eds.), The APSAC hardback on child maltreatment (2nd ed., pp. 21 – 54). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Liederman, D. S. (1995). **Child welfare**. In R. L. Edwards (Ed.), Encyclopedia of social work (19th ed., Vol. 1, pp. 424 – 433). Washington, DC: NASW Press.
- Louise, C. J., & Stephen J. Y. (2007). **Social Work Practice: A Generalist Approach (9th ed.)**. MA: Pearson Education, Inc.
- Marla, Berg – Weger. (2016). **Social Work and Social Welfare: An Invitation (4th ed.)**. New York, NY: Routledge.

- Mather, J. H., & Lager, P. B. (2000). **Child welfare: A unifying made of practice.** Belmont, CA: Wadsworth.
- National Association of Social Workers Center for Workforce Studies. (2004). **“If you’re right for the job, it’s the best job in the world.” NASW Child Welfare Specialty Section members describe their experiences in child welfare.** Available at: www.socialworkers.org/practice/children/NASWChildWelfareRpt062004.pdf.
- Pecora, P. J., Whitaker, J. K., Maluccio, A. N., & Barth, R. P. (2000). **The child welfare challenge: Policy, practice, and research (2nd ed.).** New York: Aldine de Gruyter.
- Riley, D. P. (1995). **Family life education.** In R. L. Edwards (Ed.), *Encyclopedia of social work (19th ed., Vol. 2, pp. 960 – 965).* Washington, DC: NASW Press.
- Stephens, G. (1997). **Youth at risk: Saving the world’s most precious resource.** *Futurist*, 31 (2), 1 – 6.
- U.S. Department of Health and Human Services, Administration for Children and Families, Administration on Children, Youth, and Families, Children Bureau. (2012). **Child maltreatment 2012.** Available at : www.acf.hhs.gov/programs/cb/research-data-technology/statistics-research#can.
- Vonda, J. I. (1990). **The community context of child abuse and neglect.** *Marriage and Family review*, 15 (1/2), 19 – 38.
- Whitaker, T., & Arrington, P. (2008). **Social workers at work.** NASW membership workforce study. Washington, DC: National Association of Social Workers.
- Winton, M. A., Mara, B. A. (2001). **Child abuse and neglect: Multidisciplinary approaches.** Boston: Allyn & Bacon.